

USCA

POST

KONTAKTORGAAN VAN DE VERENIGING VOOR USA EN CANADA FILATELIE

Redactie: A. van Herk Tel. 030-881741
Livingstonelaan 249 - 3526 HG Utrecht
November 1989 ISSN 0922-0089 Nummer 46

DE NIEUWE SCOTT CATALOGUS
door Rutger L. Schilpzand

De steun en toeverlaat van ons, Noord Amerika verzamelaars, de Scott Specialized Catalogue, heeft met ingang van de editie 1990 een andere politiek gevoerd dan tot nu toe. De situatie tot en met de 1989-uitgave was dat de redactie van oordeel was dat voor de gemelde prijzen de gemiddelde verzamelaar bij een postzegelwinkel of handelaar (adverteerder) terecht kon. Daarbij werd dan als kwaliteit aangehouden, dat de zegels gaaf moesten zijn, zonder dunne plekken of andere beschadigingen. Verder moest de centrering redelijk zijn, de tanding mocht het zegelbeeld nergens raken. Voor de oudere zegels gold een grotere tolerantie dan voor de nieuwere uitgiften. Voor ongebruikt gold, dat de zegels de originele gom moesten hebben en vanaf omstreeks 1960 geen plakkers of plakkerresten.

In de praktijk bleek, dat de Scott-prijzen nergens werden betaald. Het publiek was ervan overtuigd, dat men voor ca 60 à 70% van

de Scottwaarde kon kopen en als men de door de catalogus aangegeven kwaliteitseisen wat ruimer uitlegde, kon men zelfs voor veel minder terecht.

Ik houd deze regel ook aan als ik bij Amerikaanse handelaren wat wil kopen, of op veilingen schriftelijk bied. Ga ik voor een goede kwaliteit lager dan die 60%, dan heb ik meestal niets.

De redactie van Scott heeft nu besloten dat de Scott catalogi (niet alleen de Specialized, ook de andere z.g. Standard catalogi, die de hele wereld omvatten) de werkelijke verkoopprijzen moeten aangeven en dat de kwaliteit veel scherper moet worden omschreven.

Wat de centrering betreft, wordt aangehouden dat de zegels Fine tot Very Fine moeten zijn, dus dat de perforatie minimaal aan 2 of 3 zijden goed vrij van het zegelbeeld moet lopen. Aan slechts 1 of 2 kanten mag de tanding wat dichterbij de afbeelding lopen, maar deze nergens raken. Bij gebruikte zegels mag de afstempeling maar heel licht zijn en mag er vanaf ca 1935 geen plakkerrest op worden aangetroffen. Voor oudere zegels, vooral die uit de vorige eeuw, geldt een iets grotere tolerantie.

Altijd zal een zegel van uitzonderlijke kwaliteit meer kunnen opbrengen dan de cataloguswaarde, terwijl een mindere kwaliteit dan de F-VF conditie natuurlijk een lagere prijs ten gevolge heeft.

Very Fine zegels kunnen hooguit aan één zijde iets uit het midden staan, waarbij de tekening goed vrij staat van de rand. Ongetande zegels hebben minstens 3 zijden met een normale breedte. Gestempelde exemplaren hebben heel lichte en over het algemeen nette afstempelingen.

Conditie

.....

Hiervóór stond beschreven wat onder kwaliteit of wel onder centrering en, voor gebruikte zegels, onder afstempeling wordt verstaan. Conditie slaat op de gaafheid van de zegels, dus gaat over beschadigingen, reparaties, en dergelijke.

Zegels die minder gaaf zijn of van een mindere kwaliteit worden tegen lagere prijzen verhandeld. Zegels van een uitzonderlijk goede kwaliteit echter worden vaak voor hogere prijzen verkocht.

Factoren, die de waarde van een zegel vergroten, zijn buitengewoon brede randen, een bijzonder heldere kleur en de aanwezigheid van velranden.

Factoren, behalve beschadigingen, die de waarde van een zegel verlagen, zijn het ontbreken van gom, opnieuw gegomd, plakkerresten, vreemde voorwerpen die aan de gom geplakt zitten, vouwen en rechte randen bij geperforeerde zegels. Beschadigingen kunnen zijn: stukken van een zegel die ontbreken, scheurtjes, afgesneden tandingen, gaatjes, beschadigingen van het oppervlak, vetvlekken, dunne plekken, oxidatie ("tropisch"), afwijkende kleuren, korte of afgesneden tanden en aangebrachte veranderingen zoals herperforatie en het door chemische middelen verwijderen van stempels.

Scott Publishing Co. erkent, dat er geen officieel vastgesteld systeem voor kwaliteiten conditie bestaat en dat de uiteindelijke prijs, die u voor een zegel betaalt of ontvangt, wordt vastgesteld door een persoonlijke overweging bij de koop resp. verkoop. Op blz 1064 een paar voorbeelden.

Daarna volgt een vertaling van het voorwoord in de nieuwe Scott Standard Catalogue 1990.

Scott no	Cat. 1989 Ongebruikt	Cat. 1990 Ongebruikt	Cat. 1989 Gebruikt	Cat. 1990 Gebruikt
73	110.--	110.--	22.50	22.50
114	135.--	135.--	5.50	5.50
205	120.--	120.--	4.--	4.--
223	50.--	50.--	1.50	1.50
230	22.50	17.50	0.30	0.25
237	120.--	90.--	6.50	5.--
240	350.--	300.--	140.--	110.--
257	110.--	80.--	11.50	8.--
273	60.--	40.--	1.20	0.80
286	25.--	17.50	1.50	1.--
338	70.--	42.50	1.50	1.--
418	75.--	47.50	7.50	2.--
831	11.--	6.50	6.--	3.75
1295	12.50	12.50	2.--	2.--
C 1	100.--	70.--	45.--	30.--
C 3	145.--	100.--	65.--	35.--
C 5	145.--	95.--	50.--	30.--
C 46	10.--	6.--	1.50	1.50

Cataloguswaarde (Voorwoord in de Scott)

De in de Scott Catalogus vermelde waarde is de kleinhandelswaarde, dus wat men zou verwachten te moeten betalen voor een zegel in de kwaliteit "Fine - Very Fine". De vermelde prijzen zijn dus kleinhandelsprijzen, die kort geleden nog zijn betaald. Kleinhandelsprijzlijsten, opbrengsten van openbare veilingen, geadverteerde prijzen in postzegelbladen en prijzen, opgevraagd bij handelaren, verzamelaars en gespecialiseerde verenigingen, zijn allemaal gebruikt om tot een waardevaststelling in de catalogus te komen.

Gebruik deze catalogus als een leiddraad bij uw eigen aan- en verkopen. De werkelijke prijs, die u moet betalen, kan hoger of lager uitvallen dan in de catalogus staat

vermeld, omdat deze beïnvloed wordt door o.a. een bijzondere persoonlijke dienstverlening door de handelaar, een verhoogde belangstelling voor het land of het onderwerp dat de zegel of de serie vertegenwoordigt, of de zegel een lokartikel is of deel uitmaakt van een bijzondere verkoop of soms voor korte tijd tegen een lagere prijs wordt verkocht, of dat u op een veiling kans gezien hebt een zegel of een serie goedkoop op de kop te tikken, omdat er min of meer toevallig op dat moment weinig belangstelling voor bestond.

De ongebruikte zegels van de nieuwere uitgaven zijn geprijsd als postfris zonder plakker. Waar deze kwaliteitsaanduiding nu begint, is voor ieder land afzonderlijk en duidelijk in de tekst aangegeven. (Voor de USA geldt dit vanaf no 772. - R.L.S.)

Kwaliteit

De kwaliteit van een zegel is bepalend voor de waarde ervan. De in deze catalogus vermelde waarden zijn voor "Fine - Very Fine" zonder beschadigingen. De illustratie hierbij geeft duidelijk aan wat onder Fine - Very Fine wordt verstaan. Fine wil zeggen, dat de zegel duidelijk aan twee zijden slecht gecentreerd is. Ongetande exemplaren kunnen smalle randen hebben en bij de vroege uitgaven kan de tekening aan één kant de rand raken. Bij gebruikte zegels kan een zwaardere afstempeling voorkomen dan gebruikelijk.

Fine - Very Fine betekent, dat de zegels slechts aan één zijde slecht gecentreerd zijn of hooguit maar heel weinig afwijken aan twee zijden.

Ongetande zegels moeten minstens 2 zijden hebben die een normale rand vertonen en de tekening mag nergens de buitenzijde raken. Vroege uitgaven kunnen zó gedrukt zijn dat

de tekening van nature al heel dicht bij de rand staat. Gebruikte zegels hebben een afstempeling, die de aandacht van het zegelbeeld niet afleidt. De Scott catalogus vermeldt de prijzen volgens deze richtlijn. Zegels in de kwaliteit Very Fine kunnen aan één kant iets uit het midden staan, maar de tekening moet overal goed vrij zijn van de buitenrand. Gebruikte zegels hebben lichte en "nette" afstempelingen.

Conditie

De bovengenoemde omschrijving zegt iets over de kwaliteit, de centrering en, voor gebruikte zegels, de afstempeling. Conditie heeft te maken met de toestand waarin de zegel verkeert, dus in hoeverre er beschadigingen, reparaties of andere waardebepalende factoren voorkomen. Postzegels van een mindere kwaliteit of een slechtere conditie worden voor lagere prijzen verkocht. Zegels daarentegen, die van een uitzonderlijk goede kwaliteit zijn, worden vaak voor hogere prijzen verkocht dan de catalogus aangeeft. Factoren, die de waarde van een postzegel verhogen, zijn onder andere: buitengewoon brede randen, een bijzonder heldere kleur en de aanwezigheid van velranden. Factoren, behalve beschadigingen, die de waarde van een zegel verminderen, zijn b.v. het ontbreken van gom, het nagegomd zijn, plakkerresten, of de aanwezigheid van andere restanten, gomvouwen of afgesneden randen. Bij beschadigingen denken wij dan speciaal aan het missen van één of meer tanden, een scheurtje, afgesneden tanding, speldegaatjes, afgeschaafd zegelbeeld, dunne plekken, verkleuringen, tropisch, vlekken, en later aangebrachte reparaties en tandingen. Ook het door chemische middelen verwijderen van de afstempeling behoort hiertoe.

De Scott Publishing Co. erkent dat er geen formeel verplicht waardesysteem bestaat voor postzegels en dat de uiteindelijke prijs, die men voor een zegel betaalt of krijgt, wordt bepaald door de overeenkomst tussen koper en verkoper ten tijde van de handeling.

Naschrift van de Vertaler

Het is duidelijk, dat Scott voor de zegels uit de vorige eeuw tot ca. 1890 de prijzen heeft verhoogd. Veel nummers staan in de nieuwe catalogus, die dus nu KLEINHANDELS-prijzen aangeeft, hetzelfde als in de vroegere prijslijsten. De strengere eisen voor kwaliteit zouden aan deze prijspolitiek ten grondslag liggen. Ik denk echter, dat de 19e eeuwse zegels hierdoor wat erg hoog zijn gekomen. Voor de Columbus-, Omaha- en Washington/Franklin series is een prijsverlaging van 20-30% te zien, wat redelijk goed overeenkomt met de prijzen van het vorig jaar, waarbij men gewoon was een reductie van 30-40% toe te passen. Bij sommige zegels van deze eeuw zie ik echter een sterke prijsverlaging optreden, die m.i. niet nodig zou zijn. Maar de tijd zal het leren! Wij zien deze maand de komst van de nieuwe Scott Specialized met belangstelling tegemoet.

De nieuwe Scott Catalogus is voor de handel niet zonder gevolgen gebleven. De trend, die elke maand in Linn's Stamp News wordt gepubliceerd, vertoont over juli en augustus al een behoorlijke daling. Ik ben bang dat wij, verzamelaars, toch met lagere prijzen moeten rekenen, wat natuurlijk pas gaat spelen als we onze verzameling zouden verkopen.

De prijszetting voor Canada is veel drastischer dan voor de USA. Bij verscheidene num-

mers en series is de prijs nog maar de helft of een derde van het niveau van vorig jaar. Dat zal de handel in Canadese zegels, die toch al niet zo levendig was, zeker geen goed doen.

VRAGEN? IEMAND NOG VRAGEN?

De Zaak van de Blauwe Scott 300

Op Vraag 20 betreffende een blauwe Sc. 300 mochten wij de volgende reactie ontvangen van clubgenoot A. van Ederen, waarvoor onze hartelijke dank!

Ik wil proberen op deze vraag een mogelijk antwoord te geven. Eerst even een stukje voorgeschiedenis. Ik bezit een zegel Scott 226 (eveneens in de catalogus vermeld als groen, donkergroen, resp. blauwgroen), die blauwachtig groen is, maar waarvan een deel, met name het medaillon, echt blauw is.

Ik heb de vraag hoe dit kan, voorgelegd aan een chemicus van OR Chemie, een bekende leverancier van drukinkten in Zaandam.

De waarschijnlijke oplossing is als volgt: De groene inkt waarmee de zegels in die tijd werden gedrukt, is opgebouwd uit twee pigmenten: blauw en geel. Het hangt van het percentage blauw resp. geel af of de kleur naar groen of blauwgroen gaat zwemen.

Het gele pigment is in dit geval veel gevoeliger voor het inwerken van zuren en andere bijtende stoffen dan het blauwe pigment. Ik heb de proef op de som genomen en een Sc. 300 in een tamelijk geconcentreerde chloor-oplossing (bleekmiddel) gelegd. En ziet: de zegel werd prachtig blauw.

Zeer waarschijnlijk is met de zegel waarover de vraag gaat hetzelfde gebeurd.

Overigens wil ik er wel op wijzen, dat er wel degelijk kleurafwijkingen bestaan die niet in de Scott Catalogus zijn vermeld. Armstrong schrijft in zijn boek "US Definitive Series 1922-1938" op blz 22 over de kleur van sommige eerste drukken van deze serie het volgende:

11c (Sc. 563) zeer helder blauw. Oplaag 1e druk 105.000, van de totale oplaag van 286 miljoen;

3c (Scott 555) blauwachtig violet. Oplaag 115.000 van een totaal van 227 miljoen;

8c (Sc. 560) zeer diep olijfgroen. Oplaag 45.000 van in totaal 372 miljoen;

9c (Sc. 561) diep rijk rose. Oplaag 45.000 van een totaal van 1,620 miljoen;

25c (Sc. 568) diep doch blauwachtig groen. Oplaag 9 miljoen van in totaal 106 miljoen;

50c (Sc. 570) diep rijk roodachtig violet. Oplaag 356.000 van in totaal 215 miljoen.

Ik bezit een 3c zegel uit deze serie, met voorafstempeling, die inderdaad bijna blauw is. Terecht schrijft Armstrong dat sommige van deze zegels zeer schaars zijn.

De prijs van de FDCs is er dan ook naar. De goedkoopste, de 3c, staat op \$ 37.50, de andere variëren tussen \$ 125 en \$ 1100.

Overigens is het vaststellen van de kleuren aan de hand van de Scott catalogus een zeer moeilijke zaak. Vergelijkt u maar eens de kleur rose red van Scott 425 en Scott 1269, rose carmin van Sc. 900, 806 en 1040, carmin rose van Scott 1033, J 88-101, 707 en (gedeeltelijk) 425, en carmin van Sc. 1039, C 78, 406, etc. Bij deze vergelijkingen ziet u hoeveel verschillende schakeringen onder dezelfde benaming in onze Scott catalogus staan. We kunnen zo eindeloos doorgaan, maar ik vrees dat we er met ons allen nooit helemaal zullen uitkomen. Enfin, Vraag 20 uit de Usca Post is waarschijnlijk beantwoord!

L. H. Zandbergen
MIJN GEHEIM

U kunt zich wellicht het televisieprogramma "Mijn Geheim" nog wel herinneren. Enkele jaren geleden stelde presentator Robert Long een persoon aan een panel voor. Het panel moest via vragen achter het geheim van de gast zien te komen. Zo was er bijvoorbeeld een man die al jaren met een kogel in zijn hoofd rondliep.

U hoeft mij geen vragen te stellen over mijn geheim. Op geheel vrijwillige basis zal ik via dit artikel er afstand van doen.

Om mijn geheim te begrijpen, moet ik u eerst iets van mijn filatelistische verleden vertellen. Mijn moeder bezocht ruim 20 jaar terug de States, waarvan zij enkele postzegels voor mij meenam. Van een tante kreeg ik enkele "vermeende" oude en waardevolle postzegels van Spanje. Beide landen verzamelik nu redelijk intensief. Zo ziet u maar weer dat je het van je familie moet hebben! De postzegels van Nederland daarentegen verzamel ik wel, maar ik "loop" er geen beurzen voor af om de ontbrekende plaatjes te krijgen. Ik ben dus ook niet goed op de hoogte wat betreft de bijzonderheden van Nederlandse zegels. In de ruilstockboeken kom ik, uiteraard, regelmatig Nederlandse zegels tegen. Zo ook postfrisse rolzegels, soms met rolnummer op de achterzijde. Daar ik "slechts" gebruikte zegels verzamel zit er in mijn semi-collectie Nederland geen rolzegel met nummer.

Ook van Spanje ken ik geen rolzegels. In het najaar van 1987 bezocht ik in Apeldoorn een bijeenkomst van onze Vereniging. Eén uwer doorzocht mijn doubletten. Al zoe-

kende vroeg hij of ik de rolzegels al had uitgezocht op nummers. Ik kon hem negatief antwoorden, waarna hij de rolzegels nauwkeurig is gaan bekijken, terwijl ik in een ander boek aan het neuzen was.

Maar de gestelde vraag intrigeerde mij. Ik moest "op onderzoek" uit. Een jaar ervoor heb ik de verleiding niet kunnen weerstaan om een kilo onafgeweekt USA te kopen (soms ook uw geheim?). Ik wist nog dat daarin - uiteraard - een overvloed aan langlopende (wat is trouwens lang in de USA?!) postzegels aanwezig was. Van Nederlandse onafgeweekte zegels wist ik nog wel, dat je de nummers kunt zien door ze tegen het licht te houden. Na honderden zegels dicht bij de lamp te hebben gehouden, konstateerde ik, dat de papiersoort van de Amerikaanse postzegel dikker en fijner van structuur moest zijn, want ik vond zo geen enkel rolnummer.

Daarna ben ik aan het afweken geslagen. Honderden postzegels werden ontdaan van hun reisgezel: de enveloprestjes. En weer geen rolnummers! Na beide activiteiten raakte ik dusdanig gefrustreerd, dat de afgeweekte zegels geen tijd hebben gekregen om te drogen. Ik heb ze als een stapeltje klef papier in de vuilnisbak gegooid. Waterbak, theedoek en kilowaar werden daarna (nog steeds onder gemopper) opgeruimd.

Op een middag (volgens mij was het zonnig) in januari 1988 rolde Usca Post nummer 37 door de brievenbus. Zoals altijd gaan de girootjes en de andere post aan de kant en wordt eerst de Usca literatuur doorgenomen. Al vrij snel volgt in dat nummer een artikel van Wout Janse over Plate Number Coils (PNCs). Op bladzijde 846 staan diverse afbeeldingen van PNCs. Alle met "slechts" de voorzijde. Na een nauwkeurige inspectie

sloeg het schaamrood op m'n wangen. Deze lichte depressie sloeg vrij snel over in enthousiasme. De kilowaar werd weer uit de kast gehaald en weer bekeken. Zo'n 25 plaatnummers waren mijn buit.

Sinds begin 1988 sleep ik mijn geheim moeizaam voort. Maar deze pen heeft mij bevrijd. Mijn geheim is nu ook uw geheim en heeft dus opgehouden te bestaan. Mijn verhaaltje geeft aan hoe belangrijk, maar ook hoe boeiend, onze "Usca Post" met zijn duidelijke afbeeldingen is. Eenvoudige artikelen kunnen voor verzamelaars een soms emotionele waarde hebben. De kennis van de leden moet vooral niet overschat worden.

Wout Janse had zo zijn eigen geheim en hij heeft dat toevertrouwd aan Usca Post. Voor hem was dat waarschijnlijk een opluchting. Heeft u misschien - ook - slapeloze nachten? Uw geheim kunt u kwijt bij de redactie. Een goede nachtrust gewenst.

NIEUWS VAN CANADA POST

Nadat Canada Post nog op 1 januari 1989 de tarieven verhoogde, buigt het Postal Services Review Committee zich alweer over de volgende verhoging. Gedacht wordt aan verhogingen van 38c naar 39c voor het binnenland, 44c naar 45c voor de USA en 76c naar 78c voor brieven naar het buitenland. Men hoopt in december te kunnen beslissen, ook over de datum van ingang. Voor gratis toezending van de nieuwe publicatie "Canada's Stamp Images" met 3x per jaar details over de nieuwe uitgaven kunt u zich opgeven bij The National Philatelic Center, Canada Post Corporation, Antigonish, Nova Scotia, Canada B2G 2R8.

DE EDWARD VII SERIE 1903 - 1912

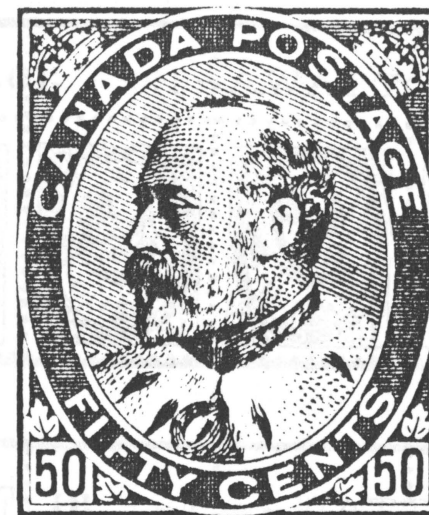

Fig. 5

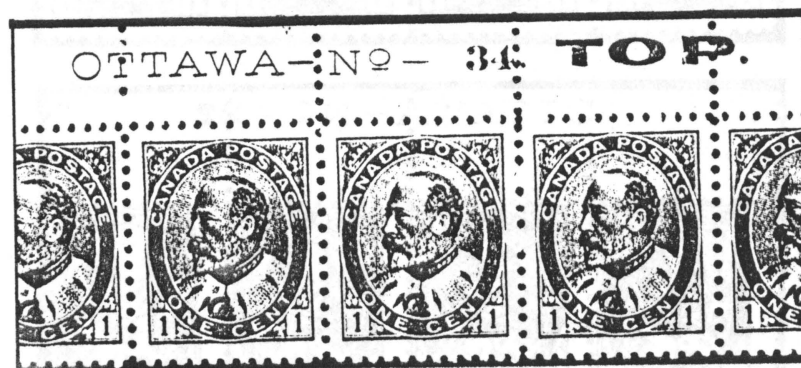

9

10

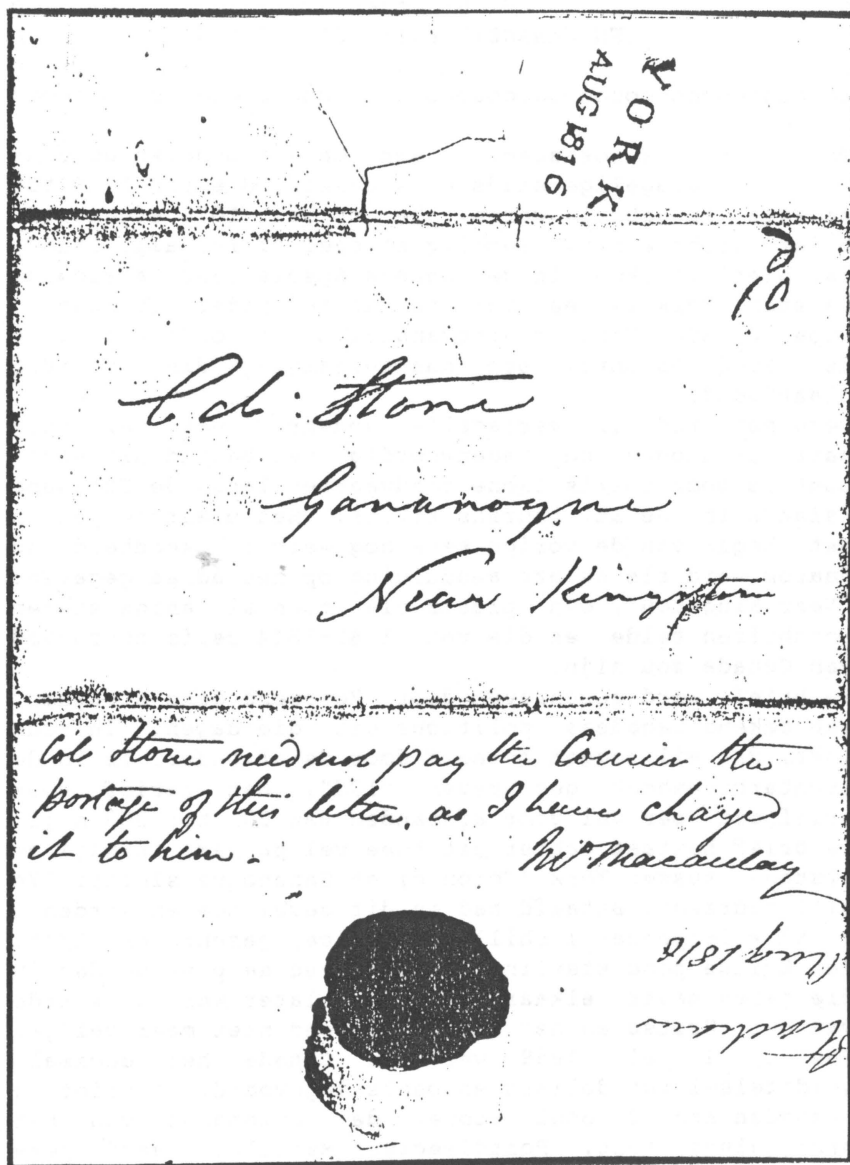
11

G. G. Cohen
EEN CANADESE BRIEF UIT 1816

Tot de oudste poststempels van Canada behoren de één- en de tweeregelige stadsnaamstempels, die van 1764 tot ca 1843 in gebruik waren. De op blz. 1076 afgebeelde brief toont een tweeregelig stempel "York, aug. 1816", dat niet voorkomt in de Canada Specialized Catalogue. De stad York is een van de oudste nederzettingen in Upper Canada. York is niet anders dan de oude naam voor de stad Toronto, een naamswijziging die in 1835 plaatsvond.

Deze met rode lak verzegelde vouwbrief werd verzonden naar Gananoque, dat tegenwoordig een bekend uitgangspunt is voor toeristische rondvaarten langs de Thousand Islands in de St. Laurens rivier. Het plaatsje had in het begin van de vorige eeuw nog weinig bekendheid, en daarom werd als nadere aanduiding op het adres gegeven: "Near Kingston", een plaats die toen al enige stenen woonhuizen telde en die van 1841-1844 zelfs hoofdstad van Canada zou zijn.

De brief werd geschreven door Reverend John Straghan, een bekend Canadees politicus uit die dagen. In rode inkt, dat wil zeggen betaald door de afzender, is in de rechterbovenhoek geschreven "10d", het tarief voor briefpost per vel voor afstanden van 201 tot 300 mijl. De brief bestaat echter uit twee vel papier, terwijl de afstand tussen York (Toronto) en Gananoque slechts 174 mijl bedraagt. Betaald had in dit geval moeten worden 2 x 8d = 16 pence: 1 shilling 4 pence, geschreven "1/4". Het Britse pond sterling en het Canadese pond werden in die jaren naast elkaar gebruikt; later was de waarde van het Britse en het Canadese pond niet meer gelijk. Pas op 1 juli 1859 werd in Canada het decimale geldstelsel met dollars en cents ingevoerd. De brief is gezonden aan Colonel Stone, de commandant van het nabijgelegen fort. Postdirecteur Macaulay maakte persoonlijk in rode inkt op de brief de volgende notitie: "Colonel Stone hoeft de bode de port op deze brief niet te betalen, aangezien ik hem (zijn rekening) daarvoor belast heb." Dat kon blijkbaar zo in die dagen!

KORT AMERIKAANS

De dagen van Jim Farley lijken te zijn teruggekeerd: het wemelt ineens van de ongetande souvenirvelletjes. Deze maand komen er liefst drie van die "follies" uit. Op de 17e ter ere van de World Stamp Expo '89 in Washington DC één met een reproductie erop van de 90c Lincoln van 1869 (Sc. 122) en 3 kleurproeven van deze zegel; op de 20e een velletje met 4 vierkante zegels ter grootte van de Australiëzegel, gewijd aan postvervoer in het verleden, op de 24e gevolgd door een dito over het postvervoer in de toekomst, beide ter gelegenheid van het 20e Congres van de Wereld Postvereniging, waarover wij al eerder schreven. Wie weet, krijgen deze emissies later de bijnaam "Frank's Follies", want de huidige Postmaster General heet Anthony M. Frank.

Op 14 september werd de nieuwe 28c zegel in de serie "Great Americans" gepresenteerd. Daarop prijkt het portret van Opperhoofd Sitting Bull. De Sioux Indianen sponsorden daarbij een heuse pow-wow. Chief Holy Eagle, Sitting Bulls kleinzoon, was er bij.

De Michel USA Spezial-Katalog 1989 is de eerste ter wereld die prijzen vermeldt voor PNCs. In het algemeen lopen de opgenomen plaatnummers tot 1988. Een primeur die navolging verdient! Het gaat echt niet meer om dubbeltjesgoed: volgens Linn's kost een complete collectie postfris strips van 5 nu het lieve sommetje van \$ 10.225.-

Overigens blijft de "bijbel" voor de PNC-er natuurlijk "The 1989 Plate Number Coil Catalog" van Stephen Esrati. Kost \$ 15.- bij Esrati, Box 20130, Shaker Heights, OH 44120.

Niets is bestendig op dit ondermaanse. De in 1982 in Merrifield VA geopende afdeling van de Philatelic Sales Division, waar de FDCs worden afgestempeld, gaat dicht. In de komende maanden wordt alles overgebracht naar de befaamde kalkgroeven in Kansas City MO, waar de USPS al vele andere diensten huisvest en waar ook de F-zegels liggen te wachten op de volgende tariefsverhoging. Deze concentratie moet een besparing opleveren van 1 miljoen dollar per jaar. Aan de FDCs zélf verandert niets.

Hoera! Als bijzondere service komen dit jaar de Kerstzegels niet alleen als velzegel, maar ook als booklets van 20 uit. De "eigen-tijdse" velzegel is gedrukt bij de A.B.N.C., het booklet bij het B.E.P. - De velzegel kreeg de kleur magenta extra en verschilt daardoor van de bookletzegel. Bij de "traditionele" zegel doet dit verschil zich niet voor: het B.E.P. drukte beide versies.

De USPS heeft zich de woede op de hals gehaald van Senator Helms met een beeldstempelvlag ter herinnering aan het "Stonewall Incident". Dat had in 1969 plaats in New York: een knokpartij van drie dagen tussen de politie en ruim 500 stamgasten van de "Stonewall Bar", die geen licentie had. De klanten waren "lesbian" en "gay", hetgeen ook in het gewraakte stempel is vermeld. De Senator vindt dat de Post toegaf aan perverse neigingen en hij wenst de verantwoordelijke man niet veel goeds toe. Zijn collega Dornan bereidt een wetsvoorstel voor, dat zulke stempels moet verbieden.

De aloude Minkus Publications Inc., uitgever van catalogi en albums, is overgenomen door Novus Debut Inc. te Fort Mill SC. Die gaat ervoor zorgen, dat de achterstallige supplementen op de albums alsnog uitkomen.

Op Columbusdag, 12 oktober, zijn in San Juan PR de beide "America" zegels uitgekomen in het kader van de PUAS (zie blz 915 en 955) naar aanleiding van 500 Jaar Nieuwe Wereld. Op de waarden 25c en 45c staan eeuwenoude Indiaanse beeldjes, plus het logo van de PUAS, dat ook op de omnibus-uitgiften van de andere 23 lidstaten zal staan.

Op 1 oktober kwam, met een knipoog naar de thematische verzamelaars en om de Nationale Postzegelverzamelmaand te openen, een blokje mooie zegels uit met portretten van een tyrannosaurus, een pteranodon, een stegosaurus en een brontosaurus. Als u ze onder ogen krijgt, zult u onmiddellijk zien dat de afgebeelde bronto- een apatosaurus is. Sinds 1974 weet u immers dat de bronto geen aparte soort is, doch dezelfde als de eerder ontdekte apato. Heel dom dus van de US Post. Parlementariër George Brown heeft er bij de Postmaster General op aangedrongen het opschrift op de zegel te wijzigen, maar mooi niét! Ach, dan veranderen we toch zelf die naam even

De liefde kan niet op in de USA. Sinds 22 september heeft de USPS 25c-enveloppen te koop met het woord "Love" in vlammend rood met een blauw uitroepteken op een rood hartje. Wij zijn benieuwd of de dwangbevelen van de belastingen nu ook in die enveloppen zullen worden verzonden!

Sinds 22 oktober heeft de American Air Mail Society eindelijk een eigen "Hall of Fame". In de bibliotheek van de APS werd een grote koperen en houten plaquette onthuld met de namen van 29 pioniers uit de luchtpostgeschiedenis, waaronder onze eigen Jan Boesman. Voortaan zullen per jaar ten hoogste twee namen aan die lijst worden toegevoegd, en dat hoeven geen Amerikanen te zijn.

Het is zover: op 3 december komt de eerste hologramemissie van de USPS uit. Het wordt een 25c envelop met een "driedimensionale" afbeelding van een bij een ruimtestation aanleggend veer. Beweegt u de envelop op en neer, dan ziet u de kleuren veranderen. Hij gaat 30c kosten, maar voor \$ 136 krijgt u er 500. Koopje toch?

De USPS laat zich niet meer bedotten door gewetenlozen die vervanging vragen van beschadigd ontvangen FDCs en dan PNCs plakken met plaatnummers die op de "first day" nog heel niet in gebruik waren. Er zijn voor zulke "FDCs" al flinke bedragen neergeteld. Voortaan moet op de remplaçant-envelop een zelfde zegel zitten als op de oorspronkelijke. 't Is maar dat u het weet

Tot groot ongenoegen van het winkelend publiek heeft de USPS zijn verkooppunten in de warenhuizen van Sears, Roebuck & Co (zie blz. 1057) onder de massieve druk van de Postvakbond opgeheven.

Heeft u toevallig een portret van Pierre-Charles L'Enfant op zolder? Hij was gezegd de ontwerper van Washington DC. Hij kwam in 1791 naar de USA, maar kreeg in 1792 al zijn congé van President Washington vanwege zijn arrogantie. Toch wil men een postzegel aan hem wijden in 1991, als de stad 200 jaar bestaat. Maar niemand weet hoe hij er uitzag!

Ooiteengetande briefkaart gezien? Wel, op 1 december komen er vier uit in één "vel" met een rand waarop bijzonderheden zijn vermeld. Deze kaarten horen thuis in de serie "Cityscapes" = Stadsgezichten. Ze zijn ook "gewoon" uitgegeven, maar er zitten verschillen in, want anders koopt u ze niet! Allemaal ter ere van World Stamp Expo '89. Wij wachten op de volgende grap ...

CANADA FILATELIE

A. J. van Hulst

DE EDWARD VII SERIE VAN 1903-1912 (II)

De 50c geeft meer puzzels. Marler denkt dat de matrijs in Ottawa werd gegraveerd (afb. 5 op blz 1073), maar ook dat een rol van de 2c-matrijs was genomen waarvan de niet passende ontwerpdelen waren verwijderd en vervangen. Het aantal lijnen boven het hoofd, zowel links als rechts, is in beide waarden hetzelfde en dat is ook het geval met de lijnen die bij het ooglid, de neuspunt en de kraag van het koningsuniform uitkomen.

De positie van de C van Canada en de E van Postage ten opzichte van de diagonale lijnen en de streepjes op de hermelijnen cape zijn dezelfde als op de 2c.

Maar onderzoeker E. Behr toonde aan dat er verschillen zijn: 1-2 De omlijsting van het portret en de ovale band zijn zwaarder; 3. De letters van Canada en Postage zijn dunner; 4 De kroon linksboven heeft 5 juwelen op de boogjes links en rechts; 5 De samenvoeging van de kaderlijn rechtsboven is fijner en niet dubbel; 6 In de driehoek rechts naast de kroon linksboven zijn maar 6 lijnen in plaats van de 7 bij de 2c.

Op grond hiervan moet men aannemen dat enkel het portretovaal van de 2c is gebruikt en dat de omlijning van het ovaal en veel, zo niet alles, van de rest van het ontwerp afzonderlijk zijn gegraveerd.

De Datum van Uitgifte

"Aan de Postmasters wordt hierbij medegedeeld, dat een nieuwe uitgifte van postzegels zal verschijnen met de beeltenis van Z.M. Koning Edward VII, bestaande uit de waarden 1, 2, 5, 7 en 10c, die de Postmas-

ters op de gebruikelijke manier in voorraad zullen ontvangen voor de verkoop, doch niet vóór de eerste juli 1903. De kleuren van de komende serie zullen dezelfde zijn als bij de thans in gebruik zijnde serie, behalve die van de 7c, die iets voller van kleur is. Er wordt op gewezen dat de Postmasters, ondanks de nieuwe serie, geen oude zegelvoorraden mogen terugzenden: deze dienen te worden uitverkocht. In het begin zal het publiek voorkeur hebben voor de nieuwe zegels en daar is niets op tegen, maar het blijft gewenst de oude zegels op te ruimen. De zegelbeelden op de lopende series briefkaarten, postbandjes en reliëf-enveloppen zullen in overeenstemming worden gebracht met die op de vorengenoemde serie postzegels, zodra de huidige voorraad van deze stukken is uitgeput."

De 1e juli 1903 kan zeker worden beschouwd als de eerste dag van uitgifte, maar omdat dat een algemeen gevierde officiële feestdag was waarop zo niet alle, dan toch vele postkantoren gesloten waren, zullen er weinig zegels met dat datumstempel te vinden zijn. Men acht het echter mogelijk dat een aantal in winkels gevestigde postagentschappen wél geopend was en de nieuwe postzegels heeft verkocht.

Het was verrassend dat er geen 20c-zegel in de serie zat, ook al waren in het jaar daarvoor ruim 150.000 zegels van die waarde uitgegeven en bovendien nog eens 175.000 in het jaar daarna. Daar kwam nog bij, dat de bestaande voorraad 20c Victoria cijferzegels (Scott 84) voldoende werd geacht. De voorraden waren echter vrij spoedig uitgeput, misschien mede door fiscaal gebruik. Want op de 27e september 1904 verscheen een 20c Edward zegel in een olijfgroene kleur.

Over de 50c Edward zegel kan ongeveer hetzelfde worden gezegd. Hier waren het de 50c "weduwe in rouw" van 1893 en de 50c "jubileum" van 1897, die in de behoefte aan deze waarde konden voorzien. Een stijging in de vraag met 250% in 1907-1908 was aanleiding om op 19 november 1908 de 50c Edwardzegel uit te geven.

De Productiemethode

De uitgifte werd als lijngravure uitgevoerd. Dit proces kan als volgt worden beschreven: Over een voor iedere waarde gegraveerde en verharde matrijs wordt onder hoge druk een copieerrol, een cylinder van zacht metaal, net zo lang heen en weer gewalst tot het zachtere metaal van de rol in alle groeven en putjes van de gravure is geperst, zodat die in reliëf op het vlak van de rol zijn komen te staan. Dit wordt herhaald tot het gewenste aantal reliëfs op de rol is overgebracht, waarna er volgens hetzelfde procédé reliëfs van andere waarden aan worden toegevoegd.

In het geval van de Edwards werden op sommige rollen 6 reliëfs gezet, gelijkelijk verdeeld over 2 of 3 waarden, maar op twee andere rollen kwamen reliëfs van één en dezelfde waarde. De details zullen we hierna bij elke waarde afzonderlijk behandelen. Het is de gewoonte om voor het maken van de drukplaten het beste reliëf te benutten, maar als dat door breuk of slijtage is misvormd, worden het 2e of 3e reliëf in gebruik genomen.

(Als alle reliëfs van een bepaalde waarde onbruikbaar worden en de copieerrol wordt afgedankt, is het afgelopen, hoewel met een in goede conditie verkerend reliëf van een andere waarde de rol soms weer voor gebruik geschikt gemaakt kan worden.)

Zo lang de matrijs in behoorlijke conditie blijft, kunnen zoveel rollen worden gemaakt als nodig zijn. Als zij begint te slijten of als er fragmenten van het ontwerp moeten worden verbeterd, kan de matrijs verzacht, bijgewerkt en opnieuw verhard worden en weer gebruikt voor nieuwe rollen. Kleine veranderingen kunnen ook zonder verzachting van de matrijs worden aangebracht met behulp van bepaalde zuren.

Bij de pers/copieer-bewerking wordt grote druk op de rol uitgeoefend om een goed reliëf te laten ontstaan. Elk zegelbeeld wordt apart overgebracht. Nog lang nadat de Edward-uitgifte was gestaakt, experimenteerden de drukkers met een groter aantal reliëfs op één rol, om een aantal aangrenzende beelden in één enkele bewerking te kunnen overbrengen, maar dat mislukte. Zelfs vandaag de dag is de originele basis-plaat nog altijd het resultaat van het afzonderlijk overbrengen van elk zegelbeeld.

De opgave om een drukplaat van 200 of 400 zegels te maken is ingewikkeld, omdat het erop aankomt dat de zegelbeelden zowel horizontaal als verticaal precies in de rij staan. Om zeker te zijn van een juiste indeling was het de gewoonte om op een blanke staalplaat een hele serie merktekens (één voor elk zegelbeeld) te graveren, zodat de "transferrer" de copieerrol op de juiste plek op de staalplaat kon zetten en de pers zijn werk op de vereiste plaatsen kon doen. Men kreeg evenwel niet altijd een zuivere opstelling en er zijn strips en blokjes van de Edwards bekend waarop de zegels duidelijk niet op de juiste plaats staan. Zulke misplaatsingen kunnen helpen bij het identificeren van de plaatposities of om na te gaan of twee strips, blokjes of boekvelletjes identiek zijn.

Nadat alle beelden op de plaat zijn overgebracht, wordt met een aparte copieerrol de tekst "Ottawa - No" aan het plaatnummer op de boven- en de benedenmarge toegevoegd, om uniformiteit in de letters en cijfers op de velranden te bereiken.

Zelfs met deze handelwijze komen soms nog miskleunen voor, zoals dubbeldruk van tekst of plaatnummer, of een plaatnummer dat gedeeltelijk over een fout opgedrukt nummer valt, zoals op afbeelding 6.

Het is niet precies bekend wanneer de drukkers zijn begonnen met het verharden van de platen nadat die waren gegraveerd. Er zijn geen aantekeningen over de datum waarop die behandeling werd geïntroduceerd, maar de filatelisten zijn van mening, dat het voor het eerst gebeurde in 1905.

Deze vraag is van belang, omdat een niet-geharde plaat, die voor een deel slijtage vertoont, zonder meer opnieuw bewerkt kan worden, terwijl een geharde plaat eerst moet worden zachtgemaakt voordat hij kan worden bijgewerkt en voor de tweede maal gehard.

De Edwards werden bijna allemaal op de rotatiepers gedrukt. Voor reparaties en vernieuwing beschikte men vermoedelijk over een gebogen vorm om de platen op te bewerken. Het vermoeden bestaat echter, dat al vrij spoedig na de invoering van de plaatverharding het repareren en vernieuwen van versleten platen werd gestaakt. In 1935 werd dit vermoeden door iemand van de C.B.N.C. bevestigd, met de opmerking dat dit reeds een aantal jaren het geval was.

Ergens tussen 1905 en 1925/1930 moet het re-entry systeem zijn verlaten en daarmee verdween een hoop oneconomisch werk.

De Platen

Oorspronkelijk, over het algemeen tot 1907,

bestonden de platen uit 200 afbeeldingen, door een verticale brug (gutter) verdeeld in 2 groepen van 100 zegels, gearrangeerd in 10 rijen van 10. De gedrukte vellen werden in het midden van de brug doorgesneden tot loketvellen van 100, zodat elk vel één smalle marge had, links of rechts, en drie bredere marges aan de boven- en onderkant en aan de andere zijkant. De op deze manier verdeelde vellen hebben aan alle 4 zijden perforatie en alleen zegels uit boekjesvelletjes hebben ongetande zijden. De tekst en het plaatnummer werden gewoonlijk in het midden boven de veldelen geplaatst, zodat er voor elke 200 afbeeldingen 2 plaatnummerklokjes of -strips ontstonden. Meestal maken kleine positieverschillen van de opdruk ten opzichte van de zegels, of misplaatsing(en) van sommige zegelbeelden, het mogelijk om blokjes of strips van de vellen te onderscheiden. Op de vroegste platen was het plaatnummer een enkellijinig cijfer (afb. 7), maar dit type werd spoedig vervangen door een dikker cijfer, dat beter herkenbaar was (afbeelding C).

Aan het begin van 1907 introduceerde de drukkerij grotere platen met 400 zegelbeelden, welke door verticale en horizontale bruggen van circa 15 mm breedte waren verdeeld in groepen van 100 zegelbeelden. De daarvan gedrukte vellen hadden alle vier 2 brede en 2 smalle randen. Om gelijkvormige vellen te verkrijgen, werden de onderste twee vellen inclusief tekst en plaatnummer omgedraaid, zodat die tekst en het plaatnummer altijd op de bovenrand van de vellen kwamen te staan. Dat was handig voor de postale behandeling, maar maakte het moeilijk om in één oogopslag de verschillende vellen te onderscheiden. Dit systeem zou dan ook veranderingen ondergaan.

De nieuwe, grotere, platen hadden een formaat van 425 mm breedte bij 500 mm hoogte. Gezien de verwarring van boven- met onder-vellen achtte men het gewenst met een merkteken aan te geven welke kant de bovenkant was, maar ook welke vellen boven- en welke ondervellen waren.

Voor dit doel werden verschillende merktekens gebruikt, allemaal toegevoegd aan de tekst in de bovenmarge. Het eerste was dat op de platen, die tussen 31 december 1906 en 18 maart 1908 zijn gegraveerd, dat zijn de platen 25/26 en 29/34 voor de 1c en de platen 53-64 voor de 2c, waarop een punt of stip achter het plaatnummer werd geplaatst (afbeelding 9).

Het tweede was het woord "TOP" met een "P" in spiegelschrift (afb. 10), dat korte tijd nadat de platen 61/62 van de 2c en de platen 31/32 van de 1c op 14 februari resp. 14 maart 1908 waren goedgekeurd, in de bovenmarge werd afgedrukt. Het woord "TOP" met de omgekeerde P is echter op de proefplaten niet te vinden, want het werd pas ná de goedkeuring toegevoegd en er zijn plaatnummerstukjes bekend zonder dit woord.

Als derde het woord "TOP" in dikke letters dat door middel van een copieerrol aan de tekst op de platen 63/64 voor de 2c werd toegevoegd nadat deze op 14 april 1908 waren goedgekeurd, doch vóór ze werden gehard en gebogen.

Kort nadat de platen 33/34 voor de 1c op 15 april 1908 waren goedgekeurd, werd daarop, behalve het woord "TOP" in dikke letters, ook een "draaitol" gegraveerd boven de tekst "Ottawa N^o ..." op de bovenrand van deze platen (afbeelding 11).

Als vierde werd op de 1c- en 2c-platen die na 29 april 1908 werden gegraveerd (behalve

de 1c platen 59/60 en de 2c platen 81/82, die van juni 1910 dateren) het woord "TOP" in de bovenrand verplaatst, soms naar links en soms naar rechts van de velrandtekst.

Deze merktekens waren op de platen voor de 5c en de hogere waarden niet nodig, want die zijn gedrukt met 200 zegelbeelden.

De Gebruikte Plaatsoorten

De drukkersrapporten noemen 4 soorten platen, die voor deze uitgifte zijn gebruikt: rotatiepers-, Milligan-, enkelvoudige, en z.g. handplaten. Daarvan is het volgende te vertellen:

De platen voor de rotatiepers waren uiteraard gebogen om rond de cylinder te passen. Zij werden gehard vóór zij werden gebogen. De Milligan-platen - waarvan er blijkbaar maar 4 zijn geweest - werden gemaakt op een pers die 4 vlakke platen kon bevatten. Deze pers was geconstrueerd als een vierkant met in alle 4 hoeken plaats om een plaat te monteren. Voor het inkten, afwissen en drukken werden de platen langs een baan voortbewogen. Het was gewoonte dat de drukkers de platen met de hand polijstten met speksteenpoeder vóór het vel papier erop werd gelegd en onder de pers kwam voor de afdruk.

De enkelvoudige platen werden gebruikt op een pers die rechttoe rechtaan op een baan heen en weer ging. Tijdens deze beweging werd hij geïnt, gedept en gepolijst, waarna een vel papier werd bedrukt, dat er vervolgens door de drukker werd afgenomen. Het model van de "handplaten" wijst erop dat die waarschijnlijk werden gebruikt op handpersen. Maar ze zullen ook wel bruikbaar zijn geweest op Milligan- en enkelvoudige persen.

De platen voor deze drie typen persen waren uiteraard vlak.

(Wordt vervolgd)